

॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ इहेति मानुषाणां स्थैर्यजानां स्थावराणां च विशेषतो भोगाः संति जंगमानां तु साधारण्येनैव सर्वविषयजं सुखं ह्युच्यते स्वर्वास्तीत्यर्थः ॥

गतिज्ञः सर्वभूतानां भाषाज्ञश्च शरीरिणां ॥ सर्वज्ञः स तदा दृष्ट्वा कीटं वचनमब्रवीत् ॥ ८ ॥ व्यास उवाच कीटसं त्रस्त रूपो सित्वरितश्चैव लक्ष्यसे ॥ कथावसि
तदा च क्ष्वकुतस्ते भयमागतं ॥ ९ ॥ कीट उवाच शकटस्यास्य महतो घोषं श्रुत्वा भयं मम ॥ आगतं वै महाबुद्धेस्वन एष हिदारुणः ॥ १० ॥ श्रूयते न च मां
हन्यादिति ह्यस्मादपक्रमे ॥ श्वसतां च शृणोम्येनं गोपुत्राणां प्रतोद्यतां ॥ ११ ॥ वहतां सुमहाभारं सन्निकर्षेस्वनं प्रभो ॥ नृणां च संवाहयतां श्रूयते विविधः स्वनः
॥ १२ ॥ श्रोतुमस्मद्विधेनैष न शक्यः कीटयोनिना ॥ तस्मादतिक्रमाम्येष भयादस्मात्सुदारुणात् ॥ १३ ॥ दुःखं हि मृत्युर्भूतानां जीवितं च सुदुर्लभं ॥ अतो भीतः
पलायामि गच्छेयं नासुखं सुखात् ॥ १४ ॥ भीष्म उवाच इत्युक्तः स तु तं प्राह कुतः कीट सुखं तव ॥ मरणं ते सुखं मन्येति र्यग्यो नौ तु वर्तसे ॥ १५ ॥ शब्दं स्पर्शं
रसं गंधं भोगांश्चोच्चावचान्वहून् ॥ नाभिजानासि कीटत्वं श्रेयो मरणमेव ते ॥ १६ ॥ कीट उवाच सर्वत्र निरतो जीव इतश्चापि सुखं मम ॥ चिंतयामि मम
हा प्राज्ञ तस्मादिच्छामि जीवितुं ॥ १७ ॥ इहापि विषयः सर्वो यथा देहं प्रवर्तितः ॥ मानुषाः स्थैर्यजाश्चैव पृथग्भोगाविशेषतः ॥ १८ ॥ अहमासं मनुष्यो वै शूद्रो ब
हुधनः प्रभो ॥ अब्रह्मण्यो नृशंसश्च कदर्यो दृढि जीवनः ॥ १९ ॥ वाक्तीक्ष्णो निरुतिप्रज्ञो द्वेष्टा विश्वस्य सर्वशः ॥ मिथ्याकृतोपि विधिना परस्वहरणे रतः ॥ २० ॥
भृत्यातिथिजनश्चापि गृहे पर्यशितो मया ॥ मात्सर्यात्स्वादुकामेन नृशंसे न बुभुक्षता ॥ २१ ॥ देवार्थं पितृयज्ञार्थं मन्त्रं श्रद्धादत्तं मया ॥ न दत्तमर्थकामेन देयम
न्नं पुरा किल ॥ २२ ॥ गुप्तं शरणमाश्रित्य भयेषु शरणागताः ॥ अकस्मात्ते मया त्यक्तान त्राता अभयैषिणः ॥ २३ ॥ धनं धान्यं प्रियान्दारा न्यानं वासस्तथा द्रुतं ॥ श्रि
यं दृष्ट्वा मनुष्याणामसूयामि निरर्थकं ॥ २४ ॥ ईर्ष्युः परसुखं दृष्ट्वा अन्यस्य न बुभूषकः ॥ त्रिवर्गहंता चान्येषामात्मकामानुवर्तकः ॥ २५ ॥ नृशंसगुणभूषिष्ठं पुरा
कर्मकृतं मया ॥ स्मृत्वा तदनु तप्येहं हित्वा प्रियमिवात्मजं ॥ २६ ॥ शुभानां नाभिजानामि कृतानां कर्मणां फलं ॥ माता च पूजिता दृष्ट्वा ब्राह्मणश्चार्चितो मया ॥
॥ २७ ॥ सकृज्जातिगुणोपेतः संगत्या गृहमागतः ॥ अतिथिः पूजितो ब्रह्मंस्तेन मां नाजहात् स्मृतिः ॥ २८ ॥

॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ पर्यशितः भृत्यादीन् परित्यज्याशनं कृतवानस्मीत्यर्थः ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ न बुभूषकः अनैश्वर्यमिच्छन् ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥